

Aan de gemeenteraad

Datum : 20 februari 2024
Zaaknummer : 4095937
Contactpersoon : Perihan Özgül
Telefoonnummer : 06-431114859

Onderwerp: Voortgang Integraal Zorgakkoord (IZA) en Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)

Geachte voorzitter en leden,

Bij deze informeren wij u over het Integraal Zorgakkoord (hierna: IZA) en Gezond en Actief Leven akkoord (hierna: GALA) in Arnhem.

Inleiding

De kwaliteit en toegankelijkheid van zorg en ondersteuning in Nederland staan onder druk. Onder andere door vergrijzing, een toenemende zorgvraag en personeelsschaarste zal de komende jaren de vraag naar zorg sneller stijgen dan het aanbod. Tegelijkertijd zijn er grenzen aan de beschikbaarheid van zorg, door de toenemende krapte op de arbeidsmarkt. De groeiende zorgvraag zorgt bovendien voor een uitdaging bij het betaalbaar houden van de zorg. Als we doorgaan op de huidige weg, loopt het vast en kan niet meer iedereen rekenen op goede en tijdige zorg en ondersteuning. Arnhem is hierin helaas geen uitzondering.

Daarom hebben landelijk patiëntenverenigingen, zorg- en welzijnsaanbieders, gemeenten, zorgverzekeraars, en de overheid in het IZA afgesproken met elkaar in te zetten op transformatie in de zorg, zodat deze ook voor de toekomst houdbaar is. Het doel en de richting van het IZA is duidelijk: de zorg voor de toekomst goed, toegankelijk en betaalbaar houden. Om dit te bereiken zijn afspraken gemaakt tussen het ministerie van VWS, VNG en een groot aantal partijen in de zorg. Ondertekenaars van het IZA zijn onder meer koepelorganisaties van ziekenhuizen, de geestelijke gezondheidszorg en de ouderenzorg. De VNG is, namens de gemeenten, een van de ondertekenaars van het IZA.

Landelijke doelstellingen

De doelstelling van het [IZA](#) is om de zorg ook voor de toekomst goed, toegankelijk en betaalbaar te houden. Om dit te bereiken wordt op acht thema's ingezet:

- Samenwerking in de acute zorg
- Toekomstbestendig zorglandschap door concentratie en spreiding
- **Versterking organisatie eerstelijnszorg**
- **Samenwerking sociaal domein, huisartsenzorg en ggz**

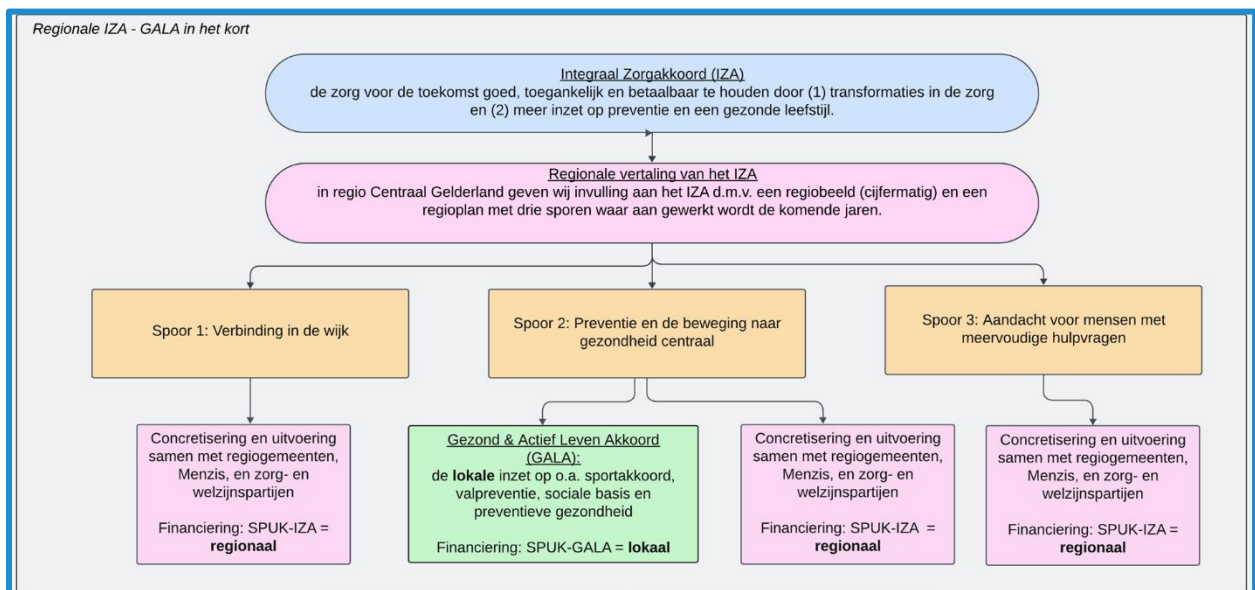
Datum : 20 februari 2024
Zaaknummer : 4095937
Pagina : 2

- **Gezond leven en preventie**
- Arbeidsmarkt en ontzorgen zorgprofessionals
- Digitalisering en gegevensuitwisseling
- Contractering

Gemeenten spelen met name op de (vetgedrukte) thema's 'versterken eerstelijnszorg', 'samenwerking sociaal domein' en 'gezond leven en preventie' een grote rol. Het GALA is de concretisering van het thema 'gezond leven en preventie' op basis van de onderstaande doelstellingen. De specifieke doelstellingen in het GALA zijn:

- a) terugdringen gezondheidsachterstanden (waaronder Kansrijke Start)
- b) een gezonde fysieke leefomgeving die uitnodigt tot bewegen en ontmoeten
- c) het versterken van (de verbinding met) de sociale basis
- d) een gezonde leefstijl
- e) versterking van de mentale weerbaarheid en mentale gezondheid
- f) vitaal ouder worden
- g) domeinoverstijgende inzet vanuit een regionale preventie-infrastructuur

Op het gebied van preventie staat een hoop te gebeuren in de komende jaren. Zowel zorgverzekeraars, als VNG en ministerie van VWS hebben uitgesproken dat er een verschuiving van zorg naar preventie moet gaan plaatsvinden: een verschuiving van focus op ziekte naar focus op gezondheid. In het IZA en het GALA is verder uitgewerkt hoe dit regionaal en lokaal zou moeten worden vormgegeven. Vanuit beide akkoorden krijgen gemeenten regionale en/of lokale middelen om in te zetten op de beweging naar een gezonde generatie. Het GALA richt zich op de lokale structuur rondom preventie. Het IZA gaat over de regionale (domeinoverstijgende) samenwerking, zoals is weergegeven in onderstaande figuur.

IZA en GALA in Arnhem

Het IZA en het GALA brengen geen nieuw beleid met zich mee maar fungeren als een kapstok voor lokaal beleid. In Arnhem sluiten de akkoorden aan op een stevig fundament aan bestaand lokaal beleid zoals:

- [De visie op Sociaal Domein in Arnhem](#)
- [Jeugdbeleid 2021-2025: Opgroeien in Arnhem een toekomst vol kansen](#)
- [Beleidsplan Gezond & Fit](#)
- [Arnhems Preventieakkoord 'Een leven lang Gezond & Fit'](#)
- [Het Arnhems Sport- en Beweegakkoord](#)

Het preventieve uitgangspunt is stevig verankerd in ons beleid. Maar de stijgende zorgkosten en personele krapte maken dat we opnieuw moeten kijken hoe toekomstbestendig de huidige uitvoering in Arnhem is. En hoe we nog sneller en eerder hulp kunnen bieden ter voorkoming van erger en langduriger. De beweging van zorg naar preventie en gezondheid is een belangrijk onderwerp binnen de huidige visie op Sociaal Domein. Op woensdag 29 november jl. heeft u het debat gevoerd over 'de zorg in Arnhem'. In dit debat is tevens gesproken over de transformatie binnen de zorg en is onderstreept dat transitie nodig is om passende, betaalbare en toegankelijke zorg te behouden, nu en in de toekomst. De inhoud van het IZA beoogt deze transformatie in gang te zetten. De onderliggende opgave die als rode draad door het IZA loopt, is de beweging naar de voorkant. De rol van de gemeente daarbij is cruciaal omdat we voorzien dat er een groter beroep gedaan gaat worden op de gemeenschapskracht en op het sociaal domein.

Concretisering IZA en het regioplan Centraal Gelderland

Binnen het IZA is afgesproken dat de eerste stap het opstellen van een regiobeeld is waarin de belangrijkste opgaven voor de regio zijn beschreven rondom zorg en ondersteuning de komende jaren. Het regiobeeld voor de regio Centraal Gelderland¹ is inmiddels opgeleverd en is gepubliceerd op de website dejuistezorgopdejuisteplek.nl. Dit regiobeeld geeft een overzicht van de belangrijkste data over zorgvraag en aanbod, gezondheid en leefstijl, bevolkingsontwikkeling, sociale en fysieke omgeving in onze regio. En vormt daarmee ook het basisbeeld voor het regioplan. De afgelopen maanden is er hard gewerkt aan het regioplan waarin een uitwerking gedaan is hoe we de opgaven voor de regio de komende jaren aan kunnen pakken. Gemeenten, organisaties in het sociaal domein en de zorg gaven op allerlei manieren input. Dat deden ze onder meer in verschillende bijeenkomsten, de mogelijkheid tot het geven van feedback op de conceptplannen. Het regioplan geeft in de periode tot 2027 richting aan de opgaven voor de regio Centraal Gelderland op de volgende thema's:

¹ Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Wageningen, Westervoort, Zevenaar

1. Verbinden in de wijken

In dit thema gaat het om een fysieke en sociale omgeving die gezondheid en vitaliteit stimuleert. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om de sociale structuren om inwoners te laten ontspannen of elkaar te ontmoeten in een buurt waar ze zich veilig en gesteund voelen.

2. Preventie en de beweging naar gezondheid centraal

In dit thema staat preventie en gezondheid van alle inwoners centraal. Een gezonde jeugd begint bij een gezonde omgeving. Met dit thema beogen we dat alle jongvolwassenen op poleposition beginnen voor gelijke kansen op gezondheid. We werken toe aan een gezonde generatie, maar houden tegelijkertijd oog voor de oudere generaties (ouders en grootouders) die ook elk hun specifieke behoeften en uitdagingen kennen.

3. Aandacht voor mensen met meervoudige hulpvragen

Met het laatste thema leggen we de focus op meervoudige hulpvragen. Bij de meest kwetsbare inwoners ontbreekt vaak een eigen (sociaal) netwerk. Deze doelgroep heeft meervoudige hulpvragen en heeft vaak ondersteuning vanuit meerdere domeinen nodig. Daarbij staat de hulpvraag van de inwoner centraal, waarbij de professional vanuit zijn/ haar deskundigheid (specialist) aansluit door een samenhangende aanpak tussen zorg, welzijn, veiligheid, huisvesting en werk en inkomen.

Het regioplan is gericht op het beschrijven van de ambitie, het wat, maar de invulling, het hoe, die is nog niet concreet ingevuld. Met de betrokken regionale partners gaan we samen werken aan de verdere concretisering aan de hand van de drie themalijnen in de eerste helft van 2024. Bijgevoegd vindt u het gezamenlijk gedragen en vastgestelde regioplan Centraal Gelderland.

Concretisering GALA

Om de zes doelstellingen van het GALA te realiseren is een 'brede specifieke uitkering' (SPUK) ingericht. Hieruit volgen vijftien thema's waar doelstellingen en budget aan zijn gekoppeld voor de periode 2023 tot en met 2026. De Arnhemse inzet op deze thema's is uiteengezet in het *Integraal bestedingsplan GALA* dat is bijgevoegd bij deze raadsbrief. Hieronder een korte weergave van de Arnhemse inzet per thema.

1. Lokaal sportakkoord

Het lopende lokaal sportakkoord is herijkt en de werkwijze wordt gecontinueerd tot en met 2026. Daarnaast stellen wij een coördinator positief sportklimaat aan.

2. Brede Regeling Combinatiefuncties

Via deze regeling bekostigen wij in Arnhem de cultuur- en buurtsportcoaches. Voorheen werd dit bekostigd door middel van een decentralisatie-uitkering van het Rijk; het GALA is de nieuwe dekkingsbron. Per 2024 breiden wij het aantal combinatiefuncties uit omdat er meer financiële ruimte is.

3. Terugdringen gezondheidsachterstanden

De decentralisatie-uitkering 'Gezond in de Stad' vervalt. Wij blijven inzetten op het terugdringen van gezondheidsachterstanden in Arnhem door middel van o.a. schoolfruit, leefstijlcoaching, gezondheidschecks en andere interventies.

4. Kansrijke Start

Continuering en uitbreiding van de ketenaanpak Kansrijke Start. Hierin wordt actief samengewerkt met de GGD, verloskundigen en kraamzorgpartijen.

5. Mentale gezondheid

Wij zetten in op verschillende activiteiten voor doelgroepen waarbij de mentale gezondheid een aandachtspunt is. Denk bijvoorbeeld aan suïcide-preventie en aan de mentale gezondheid van jongeren.

6. Aanpak overgewicht en obesitas

Wij continueren de JOGG-aanpak die focust op een gezonde jeugd en gezonde toekomst. Daarnaast gaan wij door met het Arnhemse project GO! dat overgewicht in gezinnen aanpakt.

7. Valpreventie

In samenwerking met Sportbedrijf Arnhem, Stichting Welzijn Ouderen Arnhem (SWOA), OnzeHuisartsen, GGD, de Coöperatie Paramedie Gelderland-Midden (CPGM) en apothekers ontwikkelen wij een Arnhemse aanpak valpreventie. Hierbij ligt de focus niet alleen op valpreventie maar breed op vitaal ouder worden. Bij dit thema zoeken we ook de verbinding met het nog te ontwikkelen ouderenbeleid in Arnhem.

8. Leefomgeving

Wij zetten in op het beweegvriendelijker en gezonder maken van de directe leefomgeving. Dit doen wij door het investeren in uitdagende en toegankelijke beweegvoorzieningen in de openbare ruimte bijvoorbeeld een pumptrack of beweegtuin.

9. Opgroeien in een Kansrijke Omgeving en Vroegsignalering Alcoholproblematiek

In samenwerking met IrisZorg Preventie gaan wij extra preventie-activiteiten inzetten.

10. Versterken sociale basis²

We versterken de sociale basis. Tegelijkertijd zien we echter dat Arnhem voor een aantal grote uitdagingen staat die vragen om (nieuw) preventief en flankerend welzijnsbeleid. Deze uitdagingen zijn bijvoorbeeld een groeiende stad met een grote woonopgave voor o.a. de huisvesting voor bijzondere doelgroepen, het versterken van de leefbaarheid en veiligheid in veerkrachtige wijken, het werken aan een inclusieve samenleving en het voorkomen of verlagen van de hoge zorgvraag van inwoners. Deze uitdagingen vragen enerzijds om verandering in de doelen of uitgangspunten waarop wij sturen en op basis waarvan wij prioriteren. Anderzijds in de

² Overlap Sociale Basis – GALA en IZA

De gemeente Arnhem beschouwt de 'sociale basis' in dit geval als 'indicatieloze welzijnsvoorzieningen' denk aan jongerenwerk, buurthuizen en eetgroepen, hierover gaat het GALA. Dit is dus anders dan de zorg en ondersteuning die wij (op indicatie) vanuit het sociaal domein leveren als gemeente, hierover gaat het IZA.

manier waarop wij ons organiseren en onze rol als opdrachtgever naar samenwerkingspartners pakken. Met GALA als versneller geven we deze transformatie in 2024 nader vorm.

11. Mantelzorg

Mantelzorgers zijn van grote maatschappelijke waarde. Zij leveren de zorg die hun naasten nodig hebben. Daarom ondersteunen wij in Arnhem de mantelzorgers door het aanbod en ondersteuning van Stichting Mantelzorg Vrijwillige Thuishulp Arnhem (MVT). Daarnaast zetten wij breder in op de ondersteuning van de mantelzorgers in de stad.

12. Eén tegen Eenzaamheid

Arnhem ontwikkelt in 2023/ 2024 een lokale aanpak om in te kunnen spelen op de aankomende dubbele vergrijzing en om te voorzien in de behoeften van de steeds groter wordende groep ouderen.

13. Welzijn op recept

Wij zetten in op een gedeelde visie en aanpak om de samenwerking en infrastructuur beter in te richten om zo 'Welzijn op recept' gericht te kunnen inzetten.

14. Versterking kennis- en adviesfunctie GGD

Wij versterken de kennis- en adviesfunctie van de GGD in ieder geval voor drie jaar met de beschikbare middelen uit het GALA.

15. Coördinatiekosten regionale aanpak preventie

Samen met partijen als Menzis, GGD, OnzeHuisartsen, Rijnstate en meerdere zorg- en welzijnsorganisaties werken wij aan het opzetten van een regionale preventiestructuur.

Over het algemeen geldt voor het GALA dat wij doorgaan met wat werkt en nieuwe focus leggen waar dat nodig is. Zo gaan wij door met de JOGG-aanpak, Kansrijke Start, het lokaal sportakkoord, de buurtsportcoaches en het realiseren van (urban) beweegvoorzieningen in de openbare ruimte. Maar wij gebruiken het GALA ook om extra focus te leggen op het vormgeven van laagdrempelige welzijnsvoorzieningen in de wijk. Daarnaast is GALA het voertuig om een integrale en grootschalige aanpak op te zetten voor vitaal ouder worden en valpreventie.

Samenhang en verbinding tussen IZA en GALA

Bij zowel het IZA als het GALA wordt ingezet op transformaties in de zorg en een brede beweging naar het voorliggend veld: van zorg naar gezondheid en leefstijl. Hierin zijn veel verschillende (zorg)organisaties betrokken, die allemaal op hun manier bezig zijn met deze beweging. Er gebeuren veel goede dingen, maar nog niet altijd in goede samenhang met elkaar. In 2024 bouwen we verder aan de verdere verbinding en samenwerking tussen al deze organisaties en onderwerpen. We zoeken daarbij ook nadrukkelijk de afstemming met verschillende aanpakken en wijken in Arnhem, zoals Arnhem Oost. Geen van deze organisaties of onderwerpen staan op zichzelf en we kunnen alleen samen een duurzame beweging van zorg naar gezondheid borgen.

Financiële consequenties

Wat betreft de financiële consequenties onderscheiden wij drie geldstromen:

- IZA-transformatiemiddelen: dit zijn middelen die de zorgverzekeraars beheren en ingezet kunnen worden voor transformaties in de zorg. Deze middelen zijn voornamelijk bedoeld voor de zorgorganisaties die worden bekostigd vanuit de Zorgverzekeringswet en minder voor de zorgorganisaties die vanuit het sociaal domein worden bekostigd. Als gemeente hebben wij een (beperkte) adviserende rol, tenzij er concrete inzet vanuit de gemeente nodig is. Op dat moment is de gemeente partner en moet actief betrokken worden bij het transformatieplan.
- IZA-SPUK: voor regio Centraal Gelderland is ongeveer 3,5 miljoen per jaar (tot en met 2026) beschikbaar voor uitvoering van het regioplan en de verplichte onderdelen uit het IZA in samenwerking met onder andere de regiogemeenten, zorgaanbieders, welzijnsorganisaties, huisartsen en VGGM.
- GALA-SPUK: als Arnhem beschikken wij over 11 miljoen, verspreid over de jaren 2023 tot en met 2026. Dit is niet allemaal 'nieuw' geld. De decentralisatie-uitkeringen voor de combinatiefuncties en 'Gezond in de Stad' komen te vervallen. De exacte financiële gevolgen hiervan zullen wij bij de perspectiefnota in 2025 met de raad delen.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris, de burgemeester,

J.H. de Baas

A. Marcouch

Bijlagen

1. Regioplan Centraal Gelderland
2. Integraal bestedingsplan GALA